

ti češ iti do pekla“ in da na herbtu draka se v pekel nesrečnež pelja. (Glej Kolar „Zpiewanky“ I. 12.) Paulin piše od Šive Bhavany-Kali, da ima „dentes aprinos“, drugi, da „drohend hervorstehende Zähne“. Takošne ima tudi severno-slovanska Ježibaba<sup>5)</sup>. Po teh zobéh je gotovo dobila špičasta peč poleg Bleda na Gorenskem svoje ime „Babji zob“.

Krak, od kterega Kadlubak piše, da je draka ubil, Ježibaba, Kikimora, Kikuška — Šiška so zveste primere indiških božanstev Šiva, Kopardin, Dhurdžati, Gatádhâra, Bhavany-Kali. Rudra pa se vjema po pomenu s polabsko-slovanskem Rydogostu, kteri se dobro razločiti ima od Rade-Radogosta. Stari Ljubljančani so po takem bili posebni častitelji Šivata in Šive.

## Povest domača — zraven pa tudi kosček prošnje.

Ko sem v Gorici v šolo hodil, mi je nekega dné, ko sem blizo Panovica (gojzda) ovce pasti gledal, nekdo pravil, da pri sv. Križu blizo Ajdovščine je tudi nekdanji mali pastir ovce pasel, ki pa je pozneje velik in pa slaven gospod bil. Zgodilo se je bilo to tako-le:

Neki kapucin iz šentkriškega samostana vidi pastirja ovce pasti in ga vpraša: je li nima bukvic, da bi kaj bral, namesto da le postopa za drobnico brez vsega dela? Pastir mu odgovori, da je sin ubogih staršev, da ne zna brati, da bi pa se rad kaj učil, ako bi mu bila prilžnost.

Ljudomili kapucin se ga usmili in ga uči brati in pisati, in ker je spoznal, da fantiček je dobre glave, pripomore, da ga stariši pošljejo v šolo v Gorico. Tù ga priporoči kapucinom samostana goriškega, da so dajali mlademu učencu kosilo.

Ko nekdanji pastir odraste, uči druge mlajše učence, sinove premožniših starišev in s tem si prisluži, česar je potreboval. Tako doverši osmo šolo.

Kapucini in njegovi stariši so mislili, da so izredili desetošolca, — al vižga! osmošolec jo pobegne v Ljubljano in gre — ne v semenišče, ampak v kosarno. Jokali so se stariši, zabavljali so mu znanci, nevoljni so bili kapucini — al kmali ni bilo od osmošolca ne duha ne sluha.

Preteče mnogo let. Na nekdanjega ovčarja-osmošolca nobeden več ne misli, le mati njegova moli za-nj, in verlemu očetu kapucinu vselej solza v očéh zaigra, kadar vidi mater brez sina.

Nekega dné pride v šentkriški samostan neznan gospod, oblečen kakor eden vikših oficirjev, sukno je imel ošpano z zlatimi ošivi, na persih so se lesketale svetinje in križici. Vse se mu uklanja, on pa jih prijazno pozdravlja in poprašuje po starem očetu kapucinu. „Ravno zdaj bojo maševali — mu odgovori cerkovnik — lejte tam pod križem klečé“. Na to se sivi starček pripravi iti pred oltar, — neznan gospod vzame mašne bukve in reče cerkovniku, da on bo služil gospodu pri maši; zaklenka in pelje starega kapucina pred oltar. — Vse se čudi viditi tacega ministranta, tako, da le malokdo moli; vsak bi bil rad vedil, kaj nek to pomeni.

Po opravljeni sv. maši reče stari kapucin neznanemu gospodu: „Kdorkoli ste, lepo Vas zahvaljujem, da ste mi tako lepo stregli pri sv. opravilu in skazali moji starosti tako čast; sem tudi za Vas molil pri sv. maši; zdaj pa pojte z mano zajterkovat“. — „Prav rad, moj ljubi (ga objame in poljubi), moj predragi gospod, moj duhovni oče! pa poprej še dovolite mi, da Vam še roko poljubim z ravno tisto serčnostjo in hvaležnostjo, kakor sem to večkrat storil v svojih otročjih letih“.

„Ne vém, gospod, kaj mislite s tem reči?“

„Jez pa, jez pa — odgovori vés ginjen vikši oficir — ali se več ne spomnite nekdanjega malega razterganega

ovčarja, kterega ste brati učili in za kterega ste po očetovsko skerbeli do osme šole, dokler se ni zmuznil v Ljubljano v kosarno — pa pojte zdaj k zajterku; tam vam bom kaj več, vse povedal“. —

Komu je o tem kaj več znanega? Se je to zgodilo v ipavski dolini ali kje? Kdo je bil ta gospod? Kdor kaj vé, naj nam pové; saj je čertica gotovo iz življenjopisja kakošnega slavnega domorodca. Kar sem jez tù zapisal, mi je povedal neki star Furlán (Jožef Rivolti) in mi je rekel, da vse to se je zares zgodilo in da še živí rodovina ovčarjeve hiše.

Kuk.

## Ozir po svetu.

### Plemenitaži v Moldavi in Valahii.

Podonavski knežii Moldava in Valahija bote dale vprihodnje še veliko od sebe govoriti. Sedanja turško-rusovska vojska je omajala politične razmere teh deržavic tako, da bo tudi treba prenaredb o nju vladarstvu, ki pa ne bojo lahke zato, ker bo teško mnogo glav pod en klobuk spraviti. Sedanja notrajna ustava teh dežel bolj natančno poznati, podamo iz „Bukovine“ sledeče verstice svojim bravcem:

Plemenitstvo v Moldavi in Valahii je vse drugač kot v družih deržavah; zlo je podobno tistemu starega poljskega kraljestva; njegove pravice in predpravice so skoraj ravno take. Kakor Poljak ni poznal, ravno tako tudi Moldavec in Valah ne pozna razne stopnje dedišnega plemenitstva; pri Poljakihi so bile besede „konjik, vojšak in plemenitnik“ enake pomembe, in sploh so za nje rabili besedo „Ziemiannim“, tudi Moldavci in Valahi imajo zato splošno besedo „Boljar“. Mieszkovski je v svoji knjigi „Polonus jure politus“ takole poljske plemenitnike popisal, kar je tudi od moldavskih in valaških veljalo: „Poljski plemenitniki so voljivci kraljev, očetje visocega svetovavstva, dajavci postav, oskerbniki sodništva, moč brambovcov, kinč mirú, škit svobode; za tega voljo so jim zavidljivi njih sosedje; neomikane ljudstva tega ne razumé, in pred njim trepetajo sovražniki. O če bi Poljaki svoje pravice braneč jih nikdar ne bili krivo rabili!“

V Moldavi in Valahii se ne pozná dedišno plemenitstvo. Sin boljara ni za tega volja boljar, tukaj je le zaslužno plemenitstvo. V službah pri vladarji in pri visocih uradih se plemenitstvo dobiva.

Ne dá se prav za prav povedati, kdaj in kako je bila v teh deželah aristokracija osnovana. Gotovo je pa to, da ne izvira iz sile, iz podverženja nemočnih pod orožje premagavca, temuč iz pravih zaslug za deržavo in domovino, in kolikor večje in slavnije so bile te, tolikanj večjo stopnjo je tudi vsak dosegel. To je tako dolgo terpeló, dokler ni turški car teh knežij gerškim knezom po imenu fanariotom tako rekoč v najem dal. Ti brezvestni knezi pa, ki so tako ravnali, kakor da bi bile te dežele njih blago, so kar iz vsega svoj dobiček imeti hotli, in čast boljarjev so kakor blago prodajali. Tako so bogatini jeli to čast si z dnarjem prikupovati, da bi potem visoke službe dobili, so podložne derli, in za svoje potroške nobene škode imeli. Ves narod se je tako popačil in shujšal. Z boljarstvom se je zadobila pravica vse brezpostavno in krivično brez kazni delati, in proti zatiranju ni bilo druge brambe kakor boljarstvo. Vsak, ki je le kaj žvenka imel, ni zamudil si to potrebno reč pri gerških knezih kupiti. Mogočni boljarji so za svoje služabnike boljarstvo kupovali; tako je bila tem pot k nar vikšim službam odperta, in nar hujši zatiravci svojega naroda so bili. Novi boljarji so bili od svojih starih gospodov zmiraj varovani, v vsih krivicah so jih podpirali, in učenci so kmali hujši bili od svojih učencikov. Le za boljarje so bili posestvo, bogastvo in vsi deržavni uradi. Njim nasproti pa so bili neposestniki, — vse ljudstvo, brez zemljiš v beraštvu in nevednosti.

Dva kneza zaporedoma, oba iz rumunskega naroda,

<sup>5)</sup> Ali ni Ježica blizo Ljubljane sinonimno poznamljanje Krakova in Šiške? Pis.

namesto da bi bila rane svojega ljudstva celila, sta svoji domovini še nove rane sekala, na katerih še zdaj revna dežela terpi. V tej državi, ki je od Boga tako blagoslovljena, da malo ktera tako, je veliko beraštva; narod, kterege prededi so bili z vsimi čednostmi okinčani, je globoko globoko padel, ker je sto in sto let vedno pod strahovavnim oskerbništvom nemilih boljarjev hiral. Tako sta si še danes dva stanova človeške družbe v teh deželah sovražno nasprotna: plemenitniki in brezposestniki. Nobenega srednega stanu tu ni; premožnih meščanov tukaj ni.

Ti brezvestni vladarji so kaj hudobno z ljudstvom ravnali. Misleč, da bi se ljudstvo v šolah predramilo in bolj omikalo, niso nobenih šol terpeli. Poduk je torej postal ptuja cvetlica, ktera je le zvonaj domačih mej cvetela, ktero so le bogati in imenitni sebi tergati zamogli, ljudstvo pa je skoraj vse poživinjeno; vsacega, ki le kaj ima, čerti, delati noče, in tako v sebi vse dobre lastnosti zadušuje. Pa tudi plemenitniki nočejo starih navad popustiti, tudi od njih se sme reči, „nič se niso učili in nič niso pozabili“.

### Novičar iz avstrijskih krajev.

*Iz Zagreba.* \* Kakor se sliši, so poslanci naše kupcijske zbornice, ki so šli na Dunaj napravo eskomptne podružnice prosit, svojo reč dobro opravili. Obljubljena jim je bila ne le hitra naprava eskomptne, temuč pozneje tudi zastavne dnarnice; zvedili so pa tudi, da bojo horvaške železnice kmalo izdelane, po katerih bo horvaška dežela, kadar bojo poprave po vodah za vožnjo ladij dokončane, v kakih 3 letih zedinjene z vsimi velikimi cestami avstrijskega cesarstva.

*Iz Ljubljane.* Iz gojzdnarskega časnika „Mitth. des Forstv. d. öst. Alp.“ zvemo, da v 4. občnem zboru gojzdnarskega društva avstrijskih planinskih dežel, ki je letos bil v Leoben-u na Štajarskem, je enoglasno sklenjeno bilo, naj občni zbor tega društva prihodnje leto 1856 bode v Ljubljani; za tretjega predsednika tega zbora je bil izvoljen gosp. Fidel Terpinč, predsednik c. k. kmetijske družbe krajske, in če bi on ne utegnil, namesto njega gosp. Anton Galle, predsednik podružnice ljubljansko-verhniške, kterima hoče zbor s to volitvijo svoje spoštovanje na znanje dati, da sta se vse-skozi marljiva skazovala za pospeh gojzdnarskega društva.

### Novičar iz raznih krajev.

Za rekrutiranje prihodnje leto je ministerstvo c. k. deželnim poglavarstvom že poslalo dotične naukaze. — Višja dunajska sodnija je razsodila v nekem primerljeji: „Kdor kako nepremakljivo posestvo kupi, ima prevzeti ne le v kontraktu zapopadene dolgove, temuč tudi tiste, ktere so v gruntnih bukvah vpisane, čeravno niso določno v kupnem kontraktu omenjene bile“. — Letošnji pridelk tobaka na Ogerskem je bil tolikšen, da v cesarskih fabrikah veliko manj ptujega tobakovega perja potrebujejo kakor druge leta. — V konsistorji, ki je bil pretekli pondeljk v Rimu, so sv. oče papež dunajskega škofa, viteza Raušer-ja, za kardinala izvolili; v našem cesarstvu je tedaj zdaj 5 kardinalov: Asquini, Branchi, Švarcenberg, Scitovsky in Raušer. — S poganjanjem za mir in končanje vojske je vendarle sedaj resnica, in sopet so oči vse Europe obrnjene v Petrograd, pričakovaje: kakošen odgovor bo od tam v kakih 14 dnevih prišel na predloge, ktere je avstrijski poslanec grof Esterhazy caru Aleksandru te dni nesel. Naša vlada, želeča vsemu svetu potrebnega miru, je sestavila pogoje, po kterih bi bila mirna sprava za vse strani mogoča, in

te pogoje ste poterdile tudi francozka in angležka vlada. To pismo je nesel, kakor smo rekli, grof Esterhazy 16. dan t. m. v Petrograd. Ako poterdi rusovska vlada te predloge, se bojo potem vnovič začele obravnave za mirno spravo. Sliši se, da ti predlogi so sledeči: 1) na črnem morji ne sme vprihodnje nobena vojna ladija več biti, 2) vse terdnjave ob tem morji se imajo podreti, 3) rusovska vlada se odpove varstvu (protektoratu) Moldave in Valahije in vsakteremu vtikovanju v sultanove dežele, in 4) odstopi tisti del Besarabije, ki je ob izlivih Donave v černo morje. — Iz Petrograda se piše, da je upravni oblastnik na Poljskem ukaz došel, naj vsi prebivavci te dežele prostovoljne doneske darujejo brambovcem sv. križa v Sevastopolji; vsak kmet mora dati naj manj 5 kopek (2 kraje. in pol.) — Zguba Karsa prizadeva Turkom veliko žalost; oni mislijo, da ta zguba je veliko huja za-nje, kakor za Ruse zgubljena polovica Sevastopolja; Kars pa je padel — pravijo — le zavolj svojeglavnosti Omer-paša in zavolj nemarnosti Selim-paša. — Angležka vlada je dala v Sardinii 2500 múl za Krim nakupiti; nekoliko so jih že po morji tje odpeljali; tudi iz Barcelone gré veliko múl v Krim. — Iz Štokholma se od 18. dec. piše, da je švedska vlada pogodbo s Francozi in Angleži 17. dan t. m. podpisala. — Tisto „Revalento arabico“, ki se priporočuje ljudém kakor zdravilo za vse bolezni, pa nič drugega ni ko lečja moka, je francozka vlada po vsem svojem cesarstvu prepovedala — kot prazno sleparijo. — Čudno prigodbo pripoveduje temešvarski časnik: 11. listopada na večer se je v Trübswetter-u zgubil kmečk fant; pri večernicah so ga še vidili. 14 dni ga žalostni starši išejo, pa nikjer ga ni bilo najti. 26. listopada gré mati zvečer v klet (kelder) in najde sina brez vse zavesti za nekim sodom čepečega; hitro pokliče očeta, da spravita zgubljenega otroka v hišo, kjer se predrami, in potem pové sledeče: Pri večernicah mu je jelo slabo prihajati, zato zapustí cerkev in hití domú; pridši do skednja sosedovega, ga premaga tak zaspanec, da ne more naprej; gré tedaj v skedenj in se vleže v pléve; neprenehoma tam spava 15 dni in 15 noči, in ko se zdrami 26. listopada, se napravi domú, pa po dolgem spanji vés zmotljen pride namest v hišo v klet, kjer spet berž zadremlje. Skozi 16 dni ta fant ni ne jedí ne pijače vžil; sama kost in koža ga je bilo, ko so ga našli, in trebuh se mu je bil tako skercil, da se je skoz-nj dal herbetanec lahko ošlatati.

### Sonet.


Komur še véra v lastno moč ni vzéta  
Komur še željnost djanja v persih dije,  
Ta ne obupa, ak krog njega brije  
Nesreče grózna piš — vse zlóbe vnéta;

Ne mami ga kar nič tetív napéta,  
Ki na-nji se zavistna strela vije,  
Čakaje, da mu serca up razbije;  
In v mar mu ni vragóv hudoba kléta.

Junaško bije strastni boj življenja,  
Ak ravno čelu skane vroča sraga  
Od znoja nezrekljivih nuj rojena.

In premagavec stopi iz terpljenja,  
Znajoč, da ves težave hrup premaga  
Moč moža z djanjo-željnostjo združena.

Rodoljub Ledinski.

 Današnjemu listu ste pridjane 33. in 34. pola „občne povestnice“ z zavitkom „Novic“.



Zavolj sv. praznikov v torek in sredo bota **poslednja dva lista** tega léta prišla ob enem **prihodnjo saboto** na svetlo.